

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; 4.50
za četrletno 1.50; 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.
Na naročbe brez priložene naročilne se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov. vsakega v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poželana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so prosta poštnina.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je m. d. •

Narodna psihopatija.

Sedanji naš vek nazivljajo navadno — in po pravici — vek narodne ideje. Burno 48. leta vzbudilo je do tedaj dremajoče narodnosti. Ljudstva so jela zavestati se svoje cene in svoje vrednosti; jela so spoznavati sama sebe. Posledica temu probujenju je povsem naravna: vzbudil se je tudi pri malobrojnih narodih — tu v manjši, tam zopet v večji meri — nepremagljivi in neudušljivi čut narodne zavednosti. Po nekod je razvoj tega čuta že došel do svojega vrhunca. Pri nas Slovencih sicer še nismo tako daleč; razne okoljanske, ki so vsem jasne in ki leže na dlani, zabranjujejo, da se ne moremo razvijati tako hitro, kakor drugi. Hoja nam ni še trdna, opotekamo se še; znak te naše ovirajoče nesigurnosti v političnem boju je prilčno veliko število naših neznačajnežev, ki nam porajajo narodnih odpadnikov.

Ali gibljemo se tudi mi; tudi mi napredujemo, čeprav polagoma. Tudi v nas se je vzbudil oni mogočni čut — tudi mi smo začeli sami sebe ljubiti in spoštovati. Ta čut sili nas, da ljubosumno branimo vse one znake, ki sestavljajo narodnost. Znaki ti so: šege, navade, običaji, jezik itd.

Prebujenje slovanskih narodov je pa skrajno neprijetno iznensdilo drugorodne naše nasprotnike, kajti menili so, da nam je že usojena narodna smrt; prepričani so bili, da je že izkopen grob, v katerega bode leči narodnej naše individualnosti; nadejali so se, da se bliža čas, ko jim pademo kot zdrel sad v širo noaročje. Lahko je tedaj umeti njihovo jezo in njih srd in ne smemo jim toliko zameriti, ako se nam protivijo. Povsem naravno je, da je probujajoča se narodna zavest prouzročila narodne boje. Vse narodnosti so nervozno-vzhičene, da ali ohranijo obstoječe meje narodnosti svoje, ali pa da te meje celo razširijo, kolikor le mōči. To je narodni egoizem, kateremu se ne smemo čuditi. Menenje naše tudi je, da narodnostni boj ni tako škodljiv, kakor menijo nekateri,

kajti boj ta sili pojedine narode do tekovanja, torej tudi do napr. dka. Od tega občega hitanja imajo narodi le dobička. Boj ta pa postane škodljiv in ga moramo odločno obsojati, ako prekorači meje, predertane po človeških postavah in po večnih — če tudi ne pisanih — zakonih pravosti in dostojnosti.

Ker pa italijanski naši nasprotniki ne poznajo nikakih mej v boju proti nam; ker skrajnim cinizmom gazijo pravice in postave — dogodki po Istri vzburi morajo vsacega poštenega človeka —, moramo postopanje njihovo ožigosati kot pogubno javnej morali in človeške družbi. Boj naš je boj pravice proti krivici, resnice proti laži, poštenosti proti obrekovanju. In uprav obrekovanje je jedno glavnih sredstev v rokah naših nasprotnikov. Ker pa lehkoverni svet — posebno, ker ni dovolj objektivni, ko sodi o nas — prerad verjame takemu obrekovanju, dolžnost je naša, da neutrudno zavračamo take zlobne napade. To je tudi vzrok, da se spomnimo — četudi nekoliko pozno — nekega članka, priobčenega v Tržaškem „Mattinu“.

„V življenju narodov so nekatere dobe nevarne človeškemu umu. Novejši alijenisti (pravno odvisni od drugih ljudi) so dokazali, da je tudi človeški razum podvržen vtisom časa, ter je mešanje uma odvisno od idej in čutov kakšne dobe v svetovnej zgodovini“ — tako začel je nedavno nek švedrasti doktor svoj dopis iz Dalmacije, pišoč o slavnosti odkritja Kačićevega spomenika. Dopis je objavil znani čenčati list „Mattino“, v nadaljevanje več drugih dopisov, v katerih je nakopičenih toliko nesramnosti, sumničenja, podlosti, poltosti, da se smeje njih stvoritelji res imenovati učiteljem škandalov in mojstri v nesnagi in nečistosti. Celo Slovanom nasprotni nemški listi pisali so o tej slavnosti, da se je zvršila dostojno in velečastno brez nikacega nereda, v najlepšem sporazumljenju in bratskej slogi. Na licu vseh udeležencev je bilo videti veselje, zanimanje in navdušcnje za narodno stvar. Ali glejte, kake nesramnosti prežveka hudobna duša

„Mattinovega“ dopisuna! Stvari — pravi — ki so se vršile te dni v Dalmaciji, mogle bi obrniti najbolj kosmati želodec; vsa svečanost mu je „komedija“ in najslabša gluma. Ob času svečanosti videl in slišal je zgolj: grida selvaggie, ubbriacature nontiche, butte da orbi, gare fratesche e pretesche; baldoria oacena; recriminazioni; pedate... v zadnjo oplati; urla, sbornie itd. S temi in enacimi nesramnostmi poluradni list „Mattino“ zabava in uči svoje „omilane“ čitatelje! Dobro vedoči, da glas neke dolgouhate živali ne seza do oblakov, nočemo zavračati podlih črnenj nesramnih Mattinovih dopisnikov iz Dalmacije, odnosno „preznačajnega“ uredništva, koje z enacimi podlostmi pita svoje potrpežljive čitatelje, in to za drag denar. Vse te „krasne“ dopise pa priporočamo drž. pravdniku, da jih še enkrat prebere ter morda najde v njih kaznljivost vznemirjanja javnega reda.

Nam se kaj rado očita, da sramotimo laško narodnost; z vseh strani rohne na nas, ako pišemo le količkaj drznejši. Javnega in nesramnega črnenja slovanskega naroda in njegovih zaslužnih mož, ki je dan na dan na široko trosi v svojih predalih „Il Mattino“ in njega somišljeniki — tega pa nikdo ne vidi, o tem se nikdo ne izpodtika! Pač res so v življenju narodov nekatere dobe nevarne zdravemu razumu. Uprav sedanja doba se nam vidi taka. O tem nam pričajo razne demonstracije in — zadnje petarde!

Zvestoba in lojanost naša sti znani in vendar nas sumničijo neprestano in z različnih strani; nam se rogajo, v tem ko ko ja njih mišljenje in delovanje res obžalovanja vredno; nas črné, a sami so bolj črni nego zamorci; nas imenujejo suroveže. a v surovosti in neolikanosti presegajo divje Hutentote. Ta moment mej njimi smemo po pravici imenovati „narodno psihopatijo“, s katero nas je počastil dalmatinski švedrasti doktor. Zdi se nam pa, da uprav njim velja latjnski rek: quos Deus perdere vult dementat...

pobožni sklepi se tužno vmaknejo v kot do prihodnjega tedna — samo skrb, ta neutrudljiva nagajivka, me tu in tam še dregne.“

Končal je Vinorad svoje modrovanje, končal je Pijerad svoje nabijanje s prsti po lesenej mizi, a zadnji še pristavi: „Taka je skoro tudi z menoj. Jaz sem še celo prepričan, da Tržaški Slovenec nema božjega daru — varčnosti. Morda nas hoče vse revne v nebesa, saj sam pravi: „Blagor ubogim, oni bodo nebeško kraljestvo posedli. Pa še nekaj, skrbni moj Vinorad: tudi jaz sem enkrat vse svoje moči napel, varčnost povabil na pomoč in res prihranil bil sem že par tolarjev. Skrij zaklad, si mislim, in potisnem ga v razpoko v samotni zid, in da bi pred časom ne mogel do njega — ker vem, da se me kaj rad skušnjavec loti — polomil sem lojtro, posnemaje onega poveljnika, ki je vse la dije sežgal, da bi vojakom pogubil upravnitve. In res prešel je teden, prešla sta dva in vesel sem bil skritega zaklada. Ali veruj mi, nesreča nikdar ne spi. Srečal sem tebe, nesrečonosni Vinorad; ko so moje oči tvoj modri nos zagledale, unele

„Prav imaš,“ zavrne mu Pijerad, iz pivši na dušek prepolni kozarec. „Kaj badem shranjeval, kar krvavo zaslužim — roke so mi otekle in pa kaj meniš, koliko let bi moral shranjevati in štediti, predno prihranim sto goldinarjev; pa kaj, stotak je le malo; v „Edinosti“ sem čital da Bontú je bil silno bogat; kam ga je pa spravil denar — ugani Vinorad — v ječo, dragi moj. V njem imam izgled, kaj še čaka bogatina.“

„Zato ti pa nalijem: pijva ga na zdravje vseh pijancev!“ Stojte sta si desnici ovila in bratovsko kozarca izpraznila. Vinorad podloži z obema laktoma težko glavo, motri nasproti mu sedečega Pijerada in nadaljuje svoje besedovanje.

„Šale v kot, ljubi Pijerad, le pomisli, koliko skrbi imam; težko pričakam sobote, a ko pride zaželeni sobotni večer, ko začuje skrb denar v žepu, šine mi v možgane in ne dá mi miru, dokler ne izračunim, vsaj površno: koliko bo treba ženi, koliko za obutev, za hčer; za-se še ne misli — skrbni oče. Tako počasi lazim iz mesta in nehote zaidem v stran na Višavo; tu najdem Pijerada in vse misli in

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vsa pozornost je sedaj obrnjena obravnavam češke „pravne komisije“. Dne 17. t. m. imela je ta komisija svojo drugo sejo. Obravnavali so ob predlogu dra. Grégra, da se pogajanja odlože, dokler ne predlože predloga o preosnovi volilnega reda. Dr. Schmeykal, vodja Nemcev, je pa že popred predlagal, da se morajo obravnavanja o deželnem kulturnem svetu dovršiti v osmih dneh, potem pa takoj zapričeti z razgovori o kurijah. Rihard grof Clam Martinic protivil se je predlogu Nemcev, ker — tako je rekel — to pač čudno osvetljuje spravljalnost Nemcev, ako zahtevajo, da se najtežji del sprave najprvo dožene in da hočejo deželnemu zboru staviti obroke za reševanje važnih teh predlog. Jako pomembne besede izjavil je dr. Rieger rekoč, da se je pač obvezal glasovati za spravo, ne pa, da on dožene spravo. Dr. Trojan pravi, da Nemci ne zahtevajo enakosti, ampak supremacijo. Dr. Vašaty opomnil je dr. Plenerja na njega (Plenerja) izrek o škorpionih; narod češki pa se tudi g. Plenerja ne boji. Drugi dan, 18. t. m. bila je zopet seja, pri katerej so po dolgej debati odklonili Schmeykalov predlog, kakor tudi predlog grofa Clam-Martinica, da bi se po dovršenej obravnavi o deželnem kulturnem svetu obravnavalo o premembi volilnega reda v alodijalnem veleposestvu. Stvar je bila po odklonjenju teh dveh predlogov jako zamotana. V tej zmešnjavi stavl je dr. Mattuš posredovalni predlog, da komisija izreče svojo namero, kolikor mōči pospeševati posvetovanja o deželnem kulturnem svetu. Predlogu temu se neso protivili Nemci, pač pa Mladočehi. Predlog Mattušev je vsprejet. — Istega dne bila so posvetovanju pri namestniku grofu Thunu. Ob tej priliki so Nemci predlagali, da se razstava odloži na prihodnje leto, čemur so se pa Čehi odločno uprli. Vidi se, da hočejo nemška gospōda na

so se in od onega trenutka pričelo me je silno v grlu sušiti. Kaj se ne spominjaš one srede po svečnici — bilo je popoldne. Hvalil si rumenega Vipavca. Nategni tvoja ušesa in čuj, kaj se je takrat z menoj godilo; to ti nesem še razodel. Omenjenega popoldne sem bil žejen, kakor ti, in pa ko bi videl skušnjavca, kako je vedno klepetal v meni: Kaj pa bo, pojdi, pojdi, na Višavi je novo vino. Le tu in tam sem čul resni „nikar“: Pijerad — danes ne, le danes še ne! A kaj je pomagal božji glas; spustil sem se kot besen v tek, uzal sosedovo lojtro in splezal po možnjico. Kaj se je oni večer godilo, to dobro veš.“

„O dobro, pila in pela sva do jutra,“ zasmeje se Vinorad. „Iz tega lahko sprevidiš, da okoličan nema daru varčnosti. Kaj hočeva še enega, sušo čutim v grlu“ omeni Vinorad.

„Pa dajva ga!“ — Mej tem ustopi vaški učitelj, séde k drugej mizi ter pokliče četrt črnega. Pijerad vstane, vzdigne majoliko, bistro pogleda tovariša ter pravi: „Čuješ Vinorad, stavi mi uganjko; ako jo pogodim, plačal bodeš sam ta liter, drugače pa jaz.“

PODLISTEK.

Varčnost in zapravljalnost.

Vinorad in Pijerad sta vinska brata.

„Janez, še en liter vipavca, natočite do žeblja!“

Vinorad in Pijerad sta vinska brata; to ve že prag, katerega sta o mesečini noči nehote poljubila; to kaže mimoidočemu z rudečico oblitni nos, skoro podoben petelinovemu grebenu. Vinskega brata vsak spozna, na koncu nosa nosi neizbrisljivo znamenje. A pri Vinoradu in Pijeradu se je nosna rudečica že začela modriti, kar je menda pijancu v posebno čast. Janez nalil je prazna kozarca s tako urnostjo, da se je sladka tekočina čez robce razlila in v curku raz mizo kapala. Vinorad s tresočo roko prime kozarec „Saj ga tudi zaslužim. Kedo sadi trte, kedo je obrezuje, gnoji, okopava, grozdje masti — kmet. Kedo pa najboljšega pije — gospod. Ljubi Pijerad, o sobotah sva tudi midva gospoda: kar imava vse za vince dava, koga pa več ne bo, pa v Busno pojdemo. Hej brate — pij ga Pijerad!“

vse mogoče načine pritiskati na Čehe. In taka sprava, dograna potem pritiska, naj bi imela najmanjšo moralno vrednost? Gotovo je nema. Morda se vladi posreči prisiliti dra. Riegra in njega tovariše, da glasujejo za to najčudnejšo vseh sprav, ali narod češki je ne bode — in to je glavni moment v vsem tem kritičnem položaju — nikdar pripoznal. Postopanje Nemcev ni za resnično spravo, ampak le za formalno, to je, da deželni zbor vsprejme pravne predloge, obečajoče Nemcem tolike prednosti. Toliko je gotovo, da „sprava“ ta, ako postane zakon, nikakor ne bode dosegla pravega namena vsake resnične sprave — miru mej obema narodoma, — ampak da bode potem boj še silovitejši.

Znani dopisnik Tržaški Prške „Politike“ se je zopet oglasil. Mož se zopet poteza za projekt, za katerega se pač nikdo ne ogreva, nego on sam. V tem našem prepričanju nas niti to ne moti, da se mož sklicuje na klasično pričo — Porečko „Istria“, „Ilirski deželni zbor“ je po njega menjenju jedino zdravilo za vse naše bolečine. Mi pa moramo vprašati tega čudaka: čemu bogate ljudstvo z raznovrstnimi projekti? Nemamo-li svoj projekt, kojemu je navdušenjem pritrjeval narod naš po raznih taborih? Značilno za tega moža je, da širi krive nauke, češ: čemu bi se brigali za 21. stoletje? brigajmo se rajši za sedanje! A tako, tako? Kaj pa 20. stoletje? Menili ta modrijan da bode v celem 20. stoletju ves svet lepo dremal? Se-li nič ne boji, da bi v teku 20. stoletja lahko nastopili dogodki, ki bi nas kar pogoltnili, ako nismo narodno dobro organizovani? Veseli ga, da se na Ljubljanskem shodu neso dotaknili ideje združenja Slovencev v jedno administrativno-politično celoto, ker ideja ta je njemu „zukunfts-musikalische Phantasterei“. Da smo samo lokalni patrioti, zapeli bi pač hozana temu dopisniku — mož zahteva namreč, da je Trst sedež „ilirskemu deželnemu zboru“ — ali nas nikakor ne moti lokalni patriotizem: nam je naša narodna skupnost pred očmi. Ako bi se kedaj vresničila ideja tega dopisnika, prišli bi z ozirnom na celokupne interese naroda našega z dežja pod kap. Že sedaj jadikujemo radi naše razkosanosti, potem pa bi ločili Pritoorske Slovence s pravim kitajskim zidom od družega slovanstva.

Vnanje države.

Nek sotrudnik lista „Kölnische Zeitung“ govoril je z nekim odličnim diplomatom. V pogovoru s tem diplomatom se je cesar Franc Jožef izjavil, da vse kar je doživel v Sileziji (pri velikih nemških vajah), je napravilo nanj najbolji utis. Nemški cesar Viljem je prepričan o

„Velja, plačal bodem vse, ako razvozlal: Čemu se človek neki opije? To mi zadostno odgovori in stava je tvoja.“

Na to modri Pijerad s prstom kazaje v Vinorodovo čelo pravi: „V tvojih in mojih možganih stoji okrogla miza; okolo te mize spi dvanajst mož. Janez prinese prvi liter — vsi še trdno spe; ti pokličeš drugoga — možje se prebude; ko pa pokličeš tretjega, počno ti možje vstajati; pri četrtem litru pa okoli mize tekati — hitreje in hitreje — dokler se ne utrudijo. Ko so se utrudili, žele zasesti vsak svoj stol. Ali to pa ne gre, ker so vsi zmedeni: prvi se vsede na stol družega, drugi na stol tretjega itd. Pri tej zmešnjavi zaglanjajo se eden v družega, kakor jelke, kadar jih burja maha. Slednjič poprimejo stole: in udri — bij — lop po razgretih glavah, in rebrih — kamor pade — dokler ne padejo vsi spehani pod mizo: midva pa leživa, ne da bi vedela kedaj ali kako, pred pragom ali kje pod zidom.“

„Vrlo-dobro, zaslužil si ga! He! Janez napolni do žeblja, kriči Vinorad bližajočemu se krčmarju.

(Dalje prih.)

miroljubnosti cara. Cesar Franc Jožef je tudi posebno pohvalil bistroumnost nemškega kancelarja Caprivija S kratka: Avstrijski cesar goji najboljše nade za evropski mir.

Sveti Oče izdal je encikliko do italijanskih škofov, v kateri obsoja prostoziidarstvo, kateremu služi kot orožje — italijanska vlada. Enciklika pravi: Npravnostni propad kake dežele je prednik popolnemu propadu. Kjer ne vspeva družinsko življenje, kjer krščanska ljubezen ne oploduje del človeštva, tam cvete duh razpora, zavisti, srda, tam odreveni najboljše moč, družba se razkroji v sebičneže, kateri mislijo le na svojo korist. Kar-koli je storilo Italijo slavno, močno in veliko, prišlo je od verskega čutstva, ki je podpiral nje republike, naučeval nje učenjake do motrenja božjih resnic.“ Le povratek k cerkvi in sprava z očetom vsega krščanstva mogla bi podeliti dušni mir vsem Italijanom“. Nadalje pravi enciklika, da verski čut je najboljja obramba proti rovanju socijalistiv.

Kralj Nizje je mski je hudo bolan. Od 26. septembra sem ne more več opravljati svojih vladarskih dolžnosti. Trebalo bode torej postaviti regentstvo.

DOPISI.

Iz spodnje okolice, 14. oktobra 1890. (Izv. dop.) Glavna stvar, katera je kedaj na dnevnem redu med okoličanskim ljudstvom, je že toliko časa trajajoča suša; najbolj občutljivo je zadela seveda uboge perice, katere si morajo neprenehoma — po dnevi in po noči — vodo donášati iz zelo oddaljenih vodnjakov, pri katerih ima še „gospa suša“ nekoliko milosti! (Dopis nam je bil poslan pred zadnjem dežjem. Op. vredn.)

Dolenjej okolici ne preti še tako hudo; a v zgornjej okolici je stvar že skoraj neiztrpna. Ljudstvo seveda misli, da jim magistrat preskrbi potrebne vode v „polnej meri“, a vara se zelo: dasi vode res ne primanjkuje magistratu, ko je treba škropiti sprehajališča, da si sprehajajoča gospoda „čevljev ne oprai!“

Kaj je magistratu za uboge ščave? Kaj njemu mari, če se prav narodni okoličanski poslanci za vodo potegujejo? „Ščavi“ z njih poslanci vred obračajo, on (magistrat) pa obrne! Pravite nam „ščavi“ (sužnji) in skoro da imate prav. Ako nese še nikoli kake stvari pogodili, ste jo uprav tu — s tem „nam pristojnim imenom!“ Pristojno ime „ščavi“ pravim, kajti ščavi so le dobri, ko je treba davke — krvave davke — plačevati, sicer pa je njih glas — glas upijočega v puščavi, ako prosijo za kake potrebščino — narodne šole, cerkve itd. Pač šole, te že dobimo; še usiljujejo jih nam. Ali kake šole so to!!

V tem obziru bode pisec teh vrst v kratkem obširneje in podrobneje poročal. Vsled svojega, rekel bi skoraj, silovitega delovanja proti našemu življu misli si magistratna gospoda, vsaj v duhu, že celo okolico „italijansko“. Vsled tega jih zelo peče vsako naše najmanjše narodno znamenje, osobito v spodnjej okolici. Pisec teh vrstic je že omenjal v „Edinosti“, kaj si utegae pridobiti oni, kateri bi so predrznil razobesiti narodno našo trobojnico, brez da bi postavil zraven nje našo avstrijsko zastavo.

Žandarji so mu koj za petami; v malo dneh dobi poziv — seveda od magistrata — in temu sledi globa! — Žandarjev glavna naloga je drugod loviti in pregonjati hudodelce in nevarne postopače. Pri nas pa, ker spadajo v področje magistrata, jim je glavna naloga preganjati — slovenske narodne trobojnice. Tudi o tej stvari bodem v kratkem obširneje poročal.

V onih krajih okolice, kjer ni župne cerkve, propada najbolj narod naš, in to v moralnem in v narodnem obziru. Mnenje o tem nas ne vara, ako pogledamo n. pr. le Kadina, Rocoli; in sploh

druge oddelke predmestij, spadajoče pod mestno župne cerkve. To naše mnenje potrjuje tudi Greta, katera spada sicer deloma pod Rojansko, deloma pod Barokovljansko župno cerkev, ali prebivalci so od cerkve preoddaljeni, da ne morejo ob vsakej priliki tam se udeleževati Božjih služeb, kjer ima jezik naš še trda tla. In komu ni znano, da je cerkev še oni jedini kraj, kjer se vzbuja ljubezen in spoštovanje do lastnega jezika. Le tu vrše se svoti obredi v domačem slovenskem jeziku. — Rojanski stariši so zelo zadovoljni z vspehom svojih otročičev, obiskujočih tamošnji otroški vrt družbe sv. Cirila in Metoda. Vsled tega je vseobča želja, da bi se napravil še drugi otroški vrt, ali našlo druge večje prostore, kjer bi podučevala še jedna vrtnarica. Načelnistvo podružnice na Greti bi seveda rado in drage volje vstreglo tej želji domačega ljudstva, a žalibog, da se ni moglo dosedaj najti primernih prostorov. „X“.

Domače vesti.

Imenovanja. Predsedništvo ces. kr. finančnega ravnateljstva je imenovalo računskega podčastnika Fr. Struckeljna in carinske praktikante: gg. Jak. Cocianciga, L. Körschner-ja, Josip Černe-ta, H. Zuricha, A. Costreta, Just Piščanca in Eligij Cavagna, carinskim asistentom.

Osobna vest. Č. g. Don Andrej Pahor, dež. poslanec za V. okoličanski okraj in mestni svetovalec, premeščen je iz Trebiča za kaplana k sv. Antonu novemu. —

Za podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu nabrali so v Sežani „zaostali ptiči“ v veseljej družbi dne 19. oktobra 6 gl. 53½ kr.

Odbor Tržaške ženske podružnice sv. Cirila in Metoda imel je sejo, v kateri so se odbornice dogovorile gled nabiranja darov za Božičnico. Odbor je sklenil, da začne v to svrhu takoj delovati, da pripravi otrokom, kakor vedno, srčno veselje, narodu pa neizbrisljiv praznik. Dal Bog, da bi ne našle pri svojem težavnem nabiranju nikjer zaprtih vrat in da bi vsi uneli plemeniti namen, v kateri delujejo!

Zopet komedija — v Isterskem dež. zboru namreč. Ko je bila na dnevnem redu verifikacija volitev poslancev Mandiča, Jenka in Marinonija — zbežala je večina iz dež. zbora. To je pa že unicum v parlamentarnem življenju, da večina pobere kopita! O komedijasi, komedijasi!

Iz deželnega zbora Isterskega. V II. seji izustil je poslanec Volarič naslednji govor: Iz ravnokar prečitanega zapisnika posneti je, da so po govoru predsednikovem zastopniki Njeg. Veličanstvu vskliknili „Evviva“, a o našem „živio“ niti govora. Že v lanskem letu prosil je spoštovani moj drug, gosp. dr. Laginja, predsednika, da se v zapisniku zabeleži, v kojem jeziku so pozdravili zbor predsednik, podpredsednik in vladni poverjenik, in v prvej točki je zahteval, da se izrečno označi besedo „živio“, koje je vskliknila manjšina Nj. Veličanstvu. Četudi je gosp. predsednik obljubil, da hoče ustreči opravilenej in jednostavnej tej zahtevi, se vender ni oziral na prvo zahtevanje, ker v stenografskem poročilu o lanskem zborovanju čita se samo, da so se zastopniki odzvali z „Evviva“, čočim o našem „živio“ ni duha ni sluha. Gospoda! to za nas ni malenkost. Mi zahtevamo popolno ravnopravnost narodnosti naše in našega jezika in hočemo, da smo svoji v svojej hiši. To je že zadosti, ako vidimo da g. predsednik ne pozna našega jezika in da otvarja in vodi v zboru samo v italijanskem jeziku, ne brigajoč se za našega podpredsednika, kateri mu je pridodan v pomoč za slučaj, ako se kdo poslužuje našega jezika. Kdor zgublja svoj jezik, veli Plutarh, ta zgublja svojo svobodo, a mi ne-

čemo biti sužnji na svojej zemlji. Na jednej strani se nam pravi: Svobodno vamje, posluževati se pri razpravah svojega jezika, na drugej strani pa ne stavljajo v poročilo, kar mi govorimo, in delajo se nam ovire, samo da bi povsem potisnili jezik naš iz te dvorane. Dogaja se nam, kar se je dogodilo Ciceronu: ko so ga odgnali v prognanstvo, zapleni mu Kledij njega hišo, a v prosneh postavi v njo kip nesramne boginje, posvetivši jo „Libertati“. Na podlagi tega, kar sem rekel, zahtevamo torej da se v zapisniku zadnje seje zabilježi, da je predsednik zbor pozdravil samo v italijanskem jeziku in da je koncem njegovega govora večina Njegovemu Veličanstvu zaklicala „Evviva“, mi pa „živio“. Ob tej priliki moram tudi v svojem in svojih sodrugov imenu izreči nezadovoljstvo, da se je gosp. vladni poverjenik — samo, da ne bi moral na milost in nemilost izreči par besedi tudi v našem jeziku — rajši odrekel vsakemu pozdravu se svoji strani povodom otvorenja deželnega zbora. To njega postopanje smatramo mi kot napoved vojske narodnosti naše in našemu jeziku, kajti pri kateri-koli razpravi vstal bode ter govoril izključno italijanski.

Ko so naši kraji došli pod avstrijsko državo, vedelo se je, da smo tudi mi v tej pokrajini in je „Francisko Pervi“ se svojim poveljem z dne 23. julija 1814., koje povelje imam tu v roki in koje je sestavljeno v našem jeziku, zaukazal, da vsi prebivalci naše zemlje ali osobno, ali pa po svojih prokuratorjih dne 4. oktobra v Ljubljani pred posebnem odposlanikom Nj. Veličanstva pokažejo svojo udanost in store prisego zvestobe po obliki, ki je pridejana temu povelju.

Sedaj pa delajo e. kr. organi sami na to, da bi iz uradov in javnega življenja potisnili našo narodnost in naš jezik, kakor da bi nas tu več ne bilo.

Ljudstvo naše je dosedaj že toliko pretrpelo, da se o njem more reči z Rimskim zgodovinarjem: dedit profecto grande patientiae documentum (Nemir in glasovi na večini: si, si, avemo grande pazienza) in da se mu je ta način postopanja že pristudil in da nezadovoljstvo mej njim dan na dan raste. Ako se bode še nadalje tako postopalo, mogel bi priti čas, da, kadar bi nastala potreba in bi država naša zašla v kritični položaj, bi se ljudstvo naše — kar jaz ne želim — ne hotelo odzvati dotičnemu pozivu, akotudi bi ta poziv bil izdan v hrvatskem jeziku, tako, kakor se ravno sedaj nikdo ne odzivilja na njega vzdihovanje po zakonu in pravici.

Iz Poreča se nam piše: Mej govorom poslance Volariča v II. seji našega deželnega zbora videlo se je vladinemu poverjeniku, g. Elluschegu, skrajno vznemirjenje na njega lici. Mej rečenim govorom pogovarjal se je kaj živo z predsednikom zbora. Govor g. Volariča bil je jako oster, toda izrečena zatožba povsem opravičena. Zato pa si g. Elluscheg ni drznil odpreti svojih ust v svojo obrambo. Molčal je, ker je moral molčati. Kakó naj bi bil odgovoril — italijanski ali hrvatski? Hrvatski ni hotel, ker bi se bil zameril svojim prijateljem na strani večine — italijanski ni mogel, ker bi s tem potrdil upravo, kar mu je Volarič očital. In tako je molčal — ali tudi to molk je značilen za mišljenje in čutstvovanje moža, ki zastopa našo slavno vladu v deželnem zboru Isterskem.

Kazensko obravnavo proti petardovcu Corettiju izvršili so večerj zvečer. Zaslšana je bila velika vrsta prič. Obravnavalo se je pri zaprtih durih, a proglašenje sodbe bilo je javno. Zločinca obsodili so na 3½ leta t.žke, poostrene ječe; plačati mora tudi dečku Boldrinju 300 gl. za bolečine in 2000 gl. kot odškodnine za izgubljeno oko. Glede svojih nadaljnih zahtev obrne naj se Boldrin na civilno pravdo. Coretti je policiji poznan kot državi našej sovražen in hud iredentovec. — Torej 3½ leta bode premišljal

zločinec Coretti pardon: signore Coretti, o svojem junaštvu. O da: pri našem „Independentu“ je Coretti velik „gospod“, kajti imenuje ga dosledno „signore“. Tudi nedavno, ko je ta list poročal, kako so namazali slovensko tablo pri gospodu Prelogu, je ta list imenoval poštenega trgovca-domaćina: „un certo“, zlikovca pa — signore. Ali gospoda: ako so pri vas že „gospodje“ take barabe, kaka pa je vaša poulična sodrga? In sodrge imate v obilici! —

Velikolaški kričači. Benečanski list „Gazzetta di Venezia“ poroča naslednjo zanimljivo vest o banketu, ki so ga obhajali laški radikali minoli teden v Firenci. Ko sta se zloglasni Cavallotti in Imbriani — najzagrizenejša irredentaša in sovražnika Avstrije — zadošči nakričala proti naši državi in proti Crispievemu govoru, ki je obsodil irredentizem, povabil je Cavallotti pričujoče — bilo je namreč pri banketu zbranih 540 najrudečejših laških radikalcev — da se ob tej priliki spomnijo tudi spomenika, ki ga nameravajo povzdigniti neodrešeni bratje v Tridentu slavnemu pesniku Dante Alighieriju. Človek bi mislil, da se je pri tako slovesnej pojedinji, kjer so vročekrvni govorniki v blato teptali Avstrijo in njene prijatelje, Bog ve kaka svota nabrala za omenjeni spomenik. Ali glej čuda: vseh 540 velikolaških kričačev zbralo je komaj skupaj 120 lir, to je, 50 gld. našega denarja. Na vsacega pojedinega je torej prišlo 17 centesimo in 3 milesimo ali okolo 7 kr. naše veljave. In o tem nabiranju govorili so vai laški to- in onostranski časniki ter stavljali vrle florentinske rudečkarje drugim v vzgled. O, quanto fumo e sì poco arrosto! — Očka „Cittadino“ poroča tudi, da še noben Tržačan ni daroval vinarja za ta spomenik, kar je tudi pomenljivo. Ta dogodek nau jasno kaže, da so toli italijanski radikali kakor tudi njih zvesti kopita-pobiralci v Avstriji zgolj politiški komedijanti in kruhorborci, ki se s svojim kričanjem vzdržujejo na krmilu ter slepi v kvirijo občno menenje in narod sploh.

Blivša „Pro patria“ obstajala je zgolj radi pogrška necega ministerijalnega uradnika — tako namreč trdi tržaški „Independent“ ter dostavlja, da mu je znano iz gotovega vira, da je vlada namenila prepovedati to društvo še predno se je za trdno osnovalo. Ali nek uradnik pustil je dotični akt ležati na mizi, dokler ni bilo že prepozno; tega uradnika je nekda doletela zaslužena kazen. Na to se spravlja rečeni list na ostala šolska društva v Avstriji, osobito na našo hvalevredno družbo sv. Cirila in Metoda, rekoč, da si pridobljuje dohodkov „con mezzi illeciti“ ter obžaluje, da ni vlada v miru pustila „Pro patria“, katera je pri zadnjem občnem zboru v Tridentu tako živo izpričala in povdarjala narodnostni čut. Mi ne vemo, koliko je resnice v prvem odstavku, čudno se nam pa vidi, da „Independent“ ni koj ovadil onega uradnika, s čemer bi Lahe ohranil velikanske blamuže. Radi bi pa vedeli, da nam strastni list navede vsaj jedno onih „nedovoljenih sredstev“, s katerimi se vzdržuje naša šolska družba. Lahonom v Trstu gre za kožo. Navzlic resnici, da je že ves svet prepričan o njihovem protivavstrijskem delovanju in očitnem irredentizmu, veljati hočejo pri vsem tem za možake, ker se boje za ljubi kruhek. „Vedo namreč, da bode vlada — ako poseže v mestne stvari nekoliko globokejšo — pred vsem gledala, da iz poti spravi ono smetljako, ki se sedaj na magistratu napihuje ter Avstriji in Trstu — nečast dela.

Deželni zbor Tržaški ima nocoj drugo sejo v tem zasedanju. Na dnevnem redu je predlog o načrtu zakona tičočega so požarov in plačanje gasilnih stroškov.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku ima v nedeljo, 26. t. m. ob 4. uri pop. v društvenih prostorih svoj glavni redni občni zbor naslednjim vspeodom: 1. Poročilo odborovo. 2. Volitev odbora in pregled-

nikov računov. 3. Posamezni nasveti in predlogi. K obilni udeležbi vabi redne in podporne ude

ODBOR.

„Narodni dom“ v Barkovljah Ker nam dobajajo od domačih in zunanjih rodoljubov vprašanja gledé tega podjetja, nam je javiti, da so se pravila že pred petimi tedni predložila vladi v potrjenje. Vsa zadeva leži sedaj pri ministerstvu za notranje zadeve. Barkovljani nestrpno čakajo, kakor se nadejamo, ugodnega odloka.

Za narodno šolstvo v Gorici. Odbor političnega društva „Sloga“ razpošilja slovenskim rodoljubom po Goriškem poziv, da bi z denarnimi prispevki pripomogli, da se pokrije stroški za slovensko šolstvo v Gorici. Odbor rečenega društva prosi, da bi slovenski rodoljubi — uvažujoči veliko važnost tamošnjega otroškega vrta in dekliške šole — se zavezali dopošiljati redne podpore. Odboru je na tem ležeče, da že naprej ve, kedaj in koliko podpore more pričakovati, da more uravnati proračun svojih stroškov na gotovej podlagi. Tudi uredništvo „Edinosti“ smatra za svojo dolžnost opominjati rodoljube, da vsak po svoji moči prihité na pomoč našim Goriškim bratom, borečim se proti silovitim nasprotnikom. Vsakdo naj „Sloginemu“ odboru ustmeno ali pa pismeno prijavi svoj odgovor, hoče-li in v kakih obrokih podpirati slovensko šolstvo v Gorici. Odbor bo vsprejemal radodarne doneske po poblaščenjih, po poverjenikih ali potem poštne hranilnice. Pripomniti nam je še, da se je do zdaj obstoječa dvorazrednica razširila v troirazrednico.

„Cahejevo pismo.“ Danes ko to pišem je „Cahejeva nedelja“. Da se pa „Cahejeva nedelja“ tako hitro ne pozabi, treba da kaj „starega“ in „novega“ povem.

„Cahej“ je bil dober „fant“, on je vse goljufije évetero povrnil, no — pa pustimo to, vsaj to že veste. Ker je starih reči že tako dosti, bom pa še kaj novejšega povedal.

Mnogo se govori in piše o slovenskem petju v Trstu. Prav je tako. Naj tudi jaz kako zinem. Ker me pa ne slišite, treba da zapišem. Ne vem pa, kje bi začel! Ker je „Cahejeva nedelja“, pa začnimo v cerkvi. Cerkevno petje v Trstu je v obče ničvredno. Stvar ni pretirana. Poprojšno nedeljo bilo je pri sv. Jakobu slovensko — recimo — „petje“, če se sme tako imenovati. Danes pa, ker je „Cahejeva nedelja“, bilo je latinsko „kričanje“. Učeni gospodje so določili, da kadar je slovesna maša, Bog nič slovenskega ne razume. Jaz sicer tega ne verjamem; pa če bi imel visoko „kapo“, Bog zna kaj bi še bilo. Gg. pevcí, mar res mislite, da je kričanje petje? Na tak način se Bog straši, ne pa čusti! „Vere non est hic aliud, nisi domus Dei et coeli porta“. Če je cerkev res „hiša božja“, naj bo v cerkvi vse „hiši božji“ dostojno.

Slovenskemu petju pri sv. Jakobu, je „Slovenska šola“ ponudila svojo pomoč, a vspeh mi še ni znan. Velika dobrotnica je prav ista šola. Tú se mirno koraka naprej in dela v avstrijskem, narodnem in cerkvenem duhu. Navdušenja ni treba. Šola se zaveda svetega poklica. Nad 200 otrok se uči narodnih in cerkvenih pesnic. Vro naprej! Bodoči narod je mladina. Skrbimo pa, da mladina ne bode samo narodna, temveč tudi verska. Le verski narodnjak je stanovitna trnjava. Tako je močan steber narodnosti „častita duhovščina“. Da se pa tudi tú dobe izdajice, (tudi Trst ni brez njih) eto vam pojasnila: Gospod Jezus ni poklical „Judeža“, „hodi za menoj“. Prišel je, Bog zna kako, v njegovo družbo. Toraj ni čudo, da „Judežev rod“ še ni prešel!

Borovski

Konkurenca Lloydu. Iz Rima poročajo, da nameruje neko angleško društvo začeti novo trgovinsko zvezo iz Trsta v Benetke. Za Nemci prihajajo Angleži, a Lloyd se iz svojega grešnega spanja ne gane.

Iz delavskih krogov se nam piše: Tudi nas slovenske prostake razveselilo je močno, da so se vender enkrat naši

poslanci sešli k skupnemu posvatovanju. Veseli nas, da se brigajo za interese svojega rodu. Prosili bi jih tudi, da bi na to mislili, ali bi ne bilo mogoče katerim-koli potem doseči, da bi nas nasprotniki ne sramotili se znanimi grdimi priimki, katerih tu niti ponavljati ne smemo. Pri vsem tem smo pa mi slovenski stariši v hudih skrbeh, ker vemo, kako slabo uplivajo na mladino take grde besede. Velika nedostatnost na laških solah je ta, da se krščanski nauk čisto zanemarja. Zato pa imamo povsem zdivjano „mularijo“; posledica pa so obile tatvine in poboji, ki se vrše po mestu. — Gledé zadružnega skladišča smo tudi mi tega menenja, da bi izvrstno vzpevalo. Trebalo bi [napraviti kake tri magazine za jestvine in vse druge potrebščine; okoličane pa povabiti, da bi le v teh skladiščih vse potrebno kupovali. Ako bi ljudstvo naše se oprijelo gesla: „svoji k svojim“, kmalu bi Italijani sprevideli, kako potreben jim je — slovenski jezik. Potem pa ne bi več mazali slovenskih tabel, še razobešali bi jih.

Iz Koperskih hribov se nam piše: Dolgo časa je bila tukaj velika suša, da je povsod bilo veliko pomanjkanje vode — v sredo zvečer pa smo dobili malo dežja, nekoliko ga je bilo tudi po noči od četrtka na petek; hribe v Čičariji je pa to noč vse sneg pobelil, isterska železnica delala je mejo. Snežno odejo so kazale tudi vipavske in goriško-kranjske gore gori do Bolca; zato je bilo tudi tukaj občutno mrz, znižal se je toplomer na 5 C. — V petek proti večeru pa so se zbrali črni oblaki nad Brkini in v mér „proti Snežniku“ gromelo in bliskalo se je pozno v noč — gotovo je bila tam huda nevihta. — Od sobote na nedeljo je po tuk. krajih zopet gromelo in treskalo in dobili smo ploho dežja ali vode vendar le ni. Še celo od Dragorje morejo nositi na Rižano v malin, kar že dolgo časa ni bilo.

Odbor za sezidanje cerkve v Pulji razpošilja naslednji poziv: V preteklih zadnjih desetletjih dvignil se je Pulj (Pola) iz globoke zapuščenosti k novemu pomenu. Dve tisočletji ležita mej začetkom in koncem njegove zgodovine in fnej tem časom preživelo je mesto vse stopinje veljave, krasote in bogastva do najskrajnejše skomnosti. Doživelo je spremembo časa v vsakem oziru, dokler je mogočna beseda Njegovoga Velečastva našega najmilostivejšega cesarja in kralja ni vzbudila k novemu cvetju. Iz revnega pomorskega selišča s 1.200 prebivalcev narasel je Pulj od tačas v občino s 33.000 prebivalci. Upravo hitri ta razvoj pa je onemogočil, da bi se bila revna občina ozirala na mnogovrstne opravičene zahteve in potrebe prebivalstva. Tako se že leta in leta živo éuti nedostaja božjih hiš, ker sta oni dve v starem obmestji stoječi cerkvi tako mali, da nikakor ne zadostujeta verski potrebi velikega prebivalstva. Posebno pri sv. Polikarpu, najprostranejšem in najjoddaljenjšem predmestji Puljskem, je zahteva zidanje cerkve neizogibna ob jednem pa prava potreba krščansko-katoliške vere. Kajti sv. Polikarp, že sam zase mesto, je stanišče mnogobrojnih mornariških družin, sedež mornariških deških in dekliških šol, oddelka garnizije, slednjič sedež vedno bolj naraščajoče delavsko naselbine — in ta množica vernih kristjanov nema nijedne božje hiše! Ta potreba mogočno zahteva pomoči in zidanje cerkve postalo je neizogibno potrebno. Ker pa je občina ubožna in ker za zidanje cerkve ni sredstev, ne preostaja družega, kot nabrati stroške za zgradbo po pobiranju prostovoljnih doneskov. Kakor se razvidi in stavbinskih načrtov, katere je z zahvalevredno prijaznostjo predložil gospod c. kr. višji stavbinski svetovalec in stavbinski mojster pri stolni cerkvi Friderik baron Schmidt, treba bode za cerkev, katero mislimo sezidati v priprostem plemenitem slogu, z zemljiščem vred 99.600 gld. Cerkev bi se posvetila sveti devici Mariji. Prepričani

smo, da se zgoraj narisane okoliščine živitičejo blagra mnogobrojnega prebivalstva posebno pa onih, ki služijo pri c. in kr. vojnej-mornarici, in njihovih družin in da so vredne občne pozornosti. Podpisani odbor obrača se torej z najskrenejšo prošnjo do verskega éuvstva in do skazane velikosrčnosti prebivalcev lepe in velike naše domovine, da bi pospeševali plemenito delo, katero bode čestilo dobrohotne daritelje in omogočilo celej krščanske občini deležni biti dobrote in koristi dušne povzdige. Vsak, tudi najhvaležnejši znesek se bode najhvaležnejše vsprejel in izkazal z imenovanjem daritelja. Dobrohotni doneski naj se pošiljajo blagovoljno na pisarnico präsidualno c. in kr. oddelka za mornarico na Dunaji, IX, Währingerstrasse 6. Na Dunaji v avgustu 1890.

Zasluzena nagrada. Kakor znano, držal je minoli teden v Firenci zloglasni Cavallotti svojo govoranco naperjeno v prvej vrsti proti Avstriji in v obrambo laškega izrodka — irredentizma. Nek rimski časnik objavlja ob tej priliki govor, ki ga je imel isti Cavallotti l. 1878. v poslanskej zbornici v Rimu, ob kateri priliki je priporočal in zagovarjal zvezo z Avstrijo. Ta govor so ponatisili tudi drugi italijanski listi ter osmešili irredentarskega rogovileža. Celo Bovio, njegov somišljenik, spraval se je proti njemu ter v listu „Opinione“ izrekel, da on želi miru z Avstrijo ter ne goji irredentizma. Najlepše so mu plačali Florentinski anarhisti in socijalisti. Ko je stopil iz sobane slovesnega banketa obsula je velikolaškega rogovileža tolpa delalcev in nemirnežev ter mu pridno žvižgala in sikala, nazivajoč ga — lažnika! Strastni irredentar more pač biti vesel teh prisrčnih ovacij svojih — pristašev.

Finančno ministerstvo je dovolilo podrejenim uradnikom, da smejo v pisarnah rabiti takozvano „blouse“ mesto predpisane popolna uniforme. Enako je nedavno odredilo tudi trgovinsko ministerstvo glede poštnih in brzojavnih uradnikov.

Za VI. župno cerkev v Trstu nabralo se je milodarov 17.723.81 gld. Daljne doneske sprejema tukajsnji škofijski urad in vsi éč. gg. župniki te škofije. Delo lepo napreduje in upati je, da bode še v teku t. l. stavba do strehe dovršena. Nadejati se je tudi, da bode možno brati 31. julija 1891. prvo sv. mašo v novej cerkvi, ako bodo verniki še dalje skazali se radodarne.

Natečaj. Razpisano je mesto sodnika v VIII. dijetnem razredu pri okr. sodišču v Tolminu; prošnje do 4. nov. na c. kr. okrožno sodišče v Gorici. — Mesto pomoznega pismonoša pri c. kr. dež. sodišču v Trstu; prošnje do 30. nov. na predsedništvo tega sodišča. — Mesto sodnega pristava pri c. kr. dež. sodišču v Trstu; prošnje do 6. nov. — Mesto višjega fin. nadzornika v VII. dijetnem razredu, odnosno v VIII. razredu na Primorskem; prošnje v teku 14. dni na c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu. — Razpisani sti dve doti po 300 gld. za ubožne deklicegrško-vshodnjega veroizpovedanja, ki se menijo v teku jednega leta poročiti; prošnje do 31. decembra na tukajšnjo grško-vshodnjo skupščino.

Suša še zmirom noče nehati. Čeprav smo imeli minole dni nekoliko dežja, vendar se potreba vode jako éuti, osobito po Krasu in Istri, kamor se mora voda dovažati več ur daljine. Že kacic pet mesecev nesmo imeli obilnega dežja in stari možje ne pamtijo enake suše v poznej jeseni. Iz Dalmacije dohajajo žalostne vesti, da je minolo nedeljo padala debela toča ter napravila poljam veliko škode.

„Učiteljski Tovariš“ št. 20. prinaša: O zemljepisnem pouku; Šolstvo ljubljansko začetkom šolskega leta 1890/91.; Knjiga slovenska; Ukazi in odredbe šolskih oblastev; Književnost; Naši dopisi; Društven vestnik.

„Kmetovalec“ št. 20 prinaša: Kranjski odlikovanci na Dunajski kmetijski in gospodarske razstavi; K občnemu zboru;

Poučen izlet na grajščini Rakovnik in Mokronog; Vino američkih trt; Razne reči; Vprašanja in odgovori; Gospodarske novice itd. —

Človek v številkah. Nek američanski fiziolog je preračunil, da človeško telo obatoji iz sledečih sestavnih delov: V njem se nahaja 105 kosti in okolo 500 živec; redno črevo je dolgo 8 metrov; odrasleec ima okolo 30 liber krvi. Sreče je navadno 6 palcev dolgo in 4 široko: vsako minuto udari 70 krat; 4200 krat vsako uro; 36,772.000 krat na leto; vsak udarec pusti, da preteče poldruga unca krvi, 173 vsako minuto, 656 liber na uro, 7³/₄ stotov krvi na dan. Vsa kri doteče vsakih 3 minut k srcu. Naša pluća drže navadno 5 litrov zraka; poprečno dihnemo 1200 krat na uro ter vdihamo v se 300 litrov zraka, 7200 litrov na dan. Polt ali koža obatoji iz treh plasti različne debelosti od 1/4 do 3/4 palca; površje kože obsega pri odraslecih 2000 kvadratnih palcev. Ker je zračen pritisk preračunjen na 14 liber na vsak kv. palec, nosi navadni človek okolo 40.000 liber zračnega pritiska; na vsakem kvadratnem palcu naše kože se nahaja 35.000 vzdušnih cevi, ki so dolge kake štiri palce ter merijo po vsem životu 60 kilom. Kdor ne veruje, naj sam prešteje in primeri.

50.000 goldinarjev znaša glavni dobitek Dunajskih razstavnih srečk. Opuščamo naše čitatelje, da je zrebanje že dne 30. oktobra t. l.

Telegram „Edinosti“.

Iz Poreča: V sinočnej seji deželnega zbora predsednik ni dal na glasovanje predloga, da se odobre volitve Jenka, Mandića in Marinonija, ker je večina zapustila dvorano.

Listnica upravnštva.

Č. g. Volarič v Rodiču. Prejeli smo naročnine 5 for., list plačan je do 1. februarja 1891.
Č. g. Fabjan G. Branica. List plačan je do 1. marca t. l. potem ko smo prejeli 5 for.
Slavna „Viška in glinška štaltalnica“: Naročnina do konca leta znaša 1 f, 25 nvč.

„Slovensko pevsko društvo“ v Trstu.

Vse one gospodičine, ki žele vaditi se v petju in imajo voljo, redno zahajati k pevskim vajam, prijavijo naj se prihodnje nedelje, dne 26. oktobra, in soboto in nedeljo 1. in 2. novembra od 11—12. ure v prostorih „Delalskega podpornega društva“.

O d b o r.

Dunajska borza

21. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld	88.25
—	—	—	—	88.30
Zlata renta	—	—	—	106.60
5% avstrijska renta	—	—	—	101.10
Delnice narodne banke	—	—	—	83.—
Kreditne delnice	—	—	—	30.25
London 10 lir sterling	—	—	—	114.0
Francoski napoleonori	—	—	—	104
Č. kr. cekini	—	—	—	104
Nemške marke	—	—	—	102 1/2

A. BONNE

krojač, 10—12

Corso šte. 4. II. nadstropje

izvršuje točno in po najnovjšem kroju obleke za gospode, ima v svojej zalogi novega in izvrstnega sukna in druge stoffe, po jako ugodnih cenah.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovjše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 50—39

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Zdravnik za zobé

Fr. Dollereder

via Dogana št. 2 9—13

ordinuje od 9. do 5. ure.

Štv. 789

Razpis učiteljske službe.

Na jednorazredni ljudski šoli v Lanišću je stalno popolniti mesto učitelja-voditelja druge vrste.

Učni jezik je hrvatski; italijanski jezik uči se kot predmet.

Podrobni pogoji razglasili so se v uradnem listu „Osservatore-Triestino“.

C. kr. okrajni šolski svet v Kopru dne 17. oktobra 1890.

Predsednik: Schaffenhauer.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom. provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva gld. 3.300.000—

Rezervni fond od dobičkov 536.622 0/2

Posobna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150.000—

Rezervni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov 161.500—

Premijna rezerva vseh oddelkov 7.342.780 3/4

Rezerva za škodo 267.601—

24—17 V portfelju:

Premije, ki ve imajo potirati v prihodnjih letih 16.954.118 5/7

Skupni znesek v: h škod plačanih od 1. 1838 do 1883 gld 114.949.847 0/5

Urad ravnateljstva: Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši.)

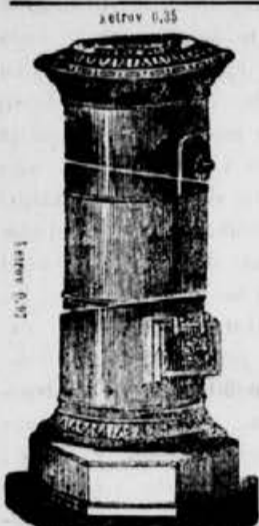
Zahvala.

Podpisani izrekam najtoplejšo zahvalo vsem p. n. občinstvu, ki je v tako obilnem številu spremilo k večnemu počitku pozemske ostanke moje predrage soproge

Marije Mahorčič.

V DIVAČI, 21. oktobra 1890.

Josip Mahorčič.

Varčljive peči

prenosljivo Artusov sistem
dobre za vsakovrstno kurjavo.

Te peči cilindrične zunaj narejene od jeklenih plošč, s pokrivalom vratciami in podlago od kovanega železa, znotraj se pa nahaja v njih cilindrični visok kakor peč sama, masiven, narejen iz trdne tvarine v debelosti, 55 milim.; ako se jih vgreje z zažganim kurjavom, razširjajo po sobi od 16—20 stopinj toplote. Za peč št. 1 ako se rabi tako oglje ali drva, upotrebi se od 12—15 kr. za vsa 10 ur neprenehalnega ognja. Za peč št. 2. trošek je od 21—25 kr. za enake dobo. — Cene tem pečem: 1 peč po pril. podobi s posebnim podnožjem št. 1. f. 12.50; 1 peč enake podobe ali nekoliko večja in pripravna za ogrevanje večjih sob f. 17. — Za vsak m. linearne cevi 80 kr. Za vsak komolec potreben 40 kr. Za ključ 40 kr. Za robčasto pripravo pri podnožju 60 kr. — Vse blago se pošilja v notranje dežele prosto daca z domačo boletu. Tvoronica in zaloga v delavnici podpisane

IVANA ARTUSO

ključarskega mojstra

TRST — ulica Corso št. 43. (Monte verde) — TRST

TRZASKA HRANILNICA

Sprejemlje d-narne vloge v bankovcih od 50 gld. do vsakega zn-ske vsak dan v tednu razen praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Obrednih pa od 10—12 ure dop. Obresti na knjižice. 1%
Plačuje vsak dan od 9—12 ure popoldne. Zneske do 100 gld. prej. zneske preko 100 do 1000 gld. m-ra se od-povedati 3 dni, zn-ske preko 1000 gld. pa 5 dni prej.
Eskomptuje menjice domicilirane na tržaš-keo bргу po 5 1/2%
Posojuje na uršavne papirje avstro-ogrške d. 1000 gld. po 5 1/2%
višje zneske od 1000 do 5000 gld. v tekočem računu po 5 1/2%
Več e svote po dogovoru.
Daje denar proti vključenju na posestiva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 2. oktobra 1890 20—24

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Predzadnji teden

Dunajske razstavne

Srečke à 1 gl.

Glavni dobitek

50.000

gold. a. vr.

11 srečk 10 gld.

2291 dobitkov

6 srečk 5 gld. 50 kr.

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

5—9 10

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.

Tiskarna Dolenc v Trstu